

Fylkesmannen i Nordland

VÅGAN KOMMUNE ADMINISTRASJON
Postboks 802
8300 Svolvær

Bodø, 26. oktober 2017

Deres ref.:
Svein Christiansen

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/5697
Saksbehandler:
Marit Torsvik

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Vågan kommunes pliktoppfyllelse Kontrollnummer: 2017.059.I.FMNO

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Svein Christiansen

Fra Fylkesmannen i Nordland:
Marit Torsvik

Andre deltagere fra virksomheten:
Jack Smaaskjær
Arild Jenssen
Tommy Stensvik
Torbjørn Ollestad

*Andre deltagere fra Fylkesmannen i
Nordland:*
Anette Pettersen

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon med Vågan kommunes pliktoppfyllelse den 17.10.2017. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Nordland avdekket ingen avvik og ga 3 anmerkninger under inspeksjonen.

Anmerkninger:

1. Kommunens tilsynsarbeid med den alminnelige forsøplingssituasjonen er ikke godt nok formalisert og satt i system
2. Kommunen har ikke etablert skriftlige rutiner for sin myndighetsutøvelse på forsøplingsområdet
3. Kommunens tilsynsarbeid på ulovlig brenning av avfall er ikke godt nok formalisert og satt i system

Anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

26. oktober 2017	Marit Torsvik	Oddlaug E. Knutsen
dato	kontrollør	seksjonsleder

Fylkesmannen i Nordland

Kopi av rapporten sendes til:

- Lofoten Avfallsselskap IKS, postboks 99, 8376 Leknes

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: VÅGAN KOMMUNE ADMINISTRASJON	
Organisasjonsnr.: 974052210	Eies av: 938644500
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Vågan kommunes pliktoppfyllelse	Anleggsnr.: 1865.0191.01
Kommune: Vågan	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet:	
Tillatelse gitt:	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Fylkesmannens aksjon for tilsyn med kommunen som miljøvernmyndighet om forsøpling. Hjemmel for tilsyn med kommunen sin myndighetsutøvelse er forurensningslovens § 48a.

Inspeksjonstema

- Organisering og ansvar i forsøplingssaker
- Kommunens bruk av myndighet som befaring, pålegg om opprydding og tvangsmulkt
- Avfall som ikke kommer inn i det kommunale mottaket (villfyllinger)
- Festivaler/stevner og utsalgssteder/utfartssteder
- Åpen brenning og brenning av avfall i småovner

Gjennomføring

Tilsynet omfattet følgende:

- Skriftlig varsel om tilsyn i epost av 13.09.2017, der kommunen ble bedt om å oversende relevant dokumentasjon
- Befaring på nedlagt settefiskanlegg i Stordalen med fokus på forsøpling
- Åpningsmøte med informasjon fra Fylkesmannen om bakgrunnen for det landsomfattende kommunetilsynet, samt gjennomgang av tema og informasjon om gjennomføringen av tilsynet
- Separate intervju med rådmann, kommunalsjef samfunn, leder teknisk drift, ingeniør teknisk drift og oppsynsmann
- Sluttmøte med oppsummering og presentasjon av funn, samt diskusjon og veiledning

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Vi ber om at virksomheten innen 15.12.2017 sender inn en kort redegjørelse for hvordan anmerkning 1, 2 og 3 er vurdert, eventuelt hvordan de vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmnopost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Nordland v/Marit Torsvik.

4. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Nordland (jf. offentleglova).

5. Avvik

Det ble ikke funnet noen avvik under inspeksjonen.

6. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Kommunens tilsynsarbeid med den alminnelige forsøplingssituasjonen er ikke godt nok formalisert og satt i system

Kommentarer:

Forurensningsmyndighetens oppgaver framkommer av forurensningslovens § 48. I tillegg vises det til internkontrollforskriftens § 5 om innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet.

Under tilsynet framkom det at Vågan kommune ikke hadde:

- Klart plassert ansvar på forsøplingsområdet i delegeringsreglementet
- Gjennomført overordnet risikovurdering med forsøpling og ulovlig avfallshåndtering som tema
- Fastsatt mål for forsøpling og ulovlig avfallshåndtering
- Utarbeidet plan for gjennomføring av tilsyn med forsøpling og ulovlig avfallshåndtering

I delegasjonsreglementet fra 2014 for Vågan kommune framkommer det at rådmannen er delegert myndighet til å treffe vedtak i medhold av forurensningsloven som ikke er av prinsipiell betydning, mens det å fastsette tvangsmulkt er lagt til hovedutvalg for næring, plan og utvikling. Myndigheten til å treffe vedtak av ikke prinsipiell betydning er videre-delegert fra rådmannen til enhetsleder. I praksis er det ingen tvil om at behandlingen av forsøplingssaker i Vågan kommune hører hjemme hos Teknisk drift. Skillet mellom det å fastsette tvangsmulkt og det å gjøre andre typer vedtak i medhold av forurensningsloven gjør likevel at ansvaret i denne typen saker virker å være uklar. Kommunen kunne heller ikke legge fram noen eksempler på faktiske vedtak om tvangsmulkt i forsøplingssaker, men hadde administrativt flere ganger vist til at denne muligheten finnes.

Kommunen kunne ikke legge fram noen overordnet plan for gjennomføring av tilsyn på forsøplingsområdet, hverken med administrativ eller politisk forankring. Årsmelding 2016 for Vågan kommune omhandler ikke noe om kommunens rolle som forsøplingsmyndighet.

Anmerkning 2

Kommunen har ikke etablert skriftlige rutiner for sin myndighetsutøvelse på forsøplingsområdet

Kommentarer:

Forurensningslovens § 37 omhandler *pålegg om å rydde opp i avfall o.l. eller betale for opprydding*. Virkemiddelbruk forøvrig framkommer av forurensningslovens §§ 7, 49, 50, 51, 73, 74, 76, 78 og 79. I tillegg vises det til internkontrollforskriftens § 5 om *innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet*, særlig andre ledd punkt 7 om krav til iverksetting av rutiner.

Under tilsynet framkom det at Vågan kommune ikke hadde etablert skriftlige rutiner for:

- Mottak av meldinger om forsøpling og ulovlig avfallshåndtering
- Å ta stilling til om en henvendelse på forsøpling skal følges opp eller ikke
- Gjennomføring av befarings
- Innhenting av opplysninger
- Å kreve gjennomføring av undersøkelser
- Å kreve gjennomføring av opprydding
- Å ilegge tvangsmulkt for iverksetting av opprydding

Henvendelser om forsøpling kommer vanligvis inn via Servicetorget og videresendes via epost til Teknisk drift, eventuelt via telefon eller epost direkte til tilgjengelig saksbehandler. På spørsmål om registrering fikk vi inntrykk av at dette skjedde noe tilfeldig. Eksempelvis fantes korrespondansen i forbindelse forsøplingen i Stordalen foreløpig kun som epost hos saksbehandler. Kommunens hjemmeside gir ingen treff på søkeordet forsøpling, mens søkeordene renovasjon og avfall peker direkte til avfallsselskapet sin hjemmeside. Vi fant med andre ord ikke noe etablert system for å motta og registrere meldinger om forsøpling og ulovlig avfallshåndtering. Generelt fikk vi inntrykk av at kommunen i liten grad tar i bruk de virkemidlene som finnes i forurensningsloven ved oppfølging i forsøplingssaker. En slik tilnærming gir liten grad av enhetlig praksis. Mangel på skriftlighet gjør det i tillegg utfordrende for nye saksbehandlere å finne ut hva som faktisk er utført av oppfølging i hver enkelt sak.

Anmerkning 3

Kommunens tilsynsarbeid på ulovlig brenning av avfall er ikke godt nok formalisert og satt i system

Kommentarer:

*Forurensningsmyndighetens oppgaver framkommer av forurensningslovens § 48. I tillegg vises det til brev av 19.07.2001 fra Miljøverndepartementet om *Delegering av myndighet etter forurensningsloven til kommunene – åpen brenning og brenning av avfall i småovner.**

Vågan kommune har ifølge lovdata ikke innført en egen lokal forskrift om åpen brenning av avfall. Kommunen er likevel delegert tilsynsmyndighet. Det er tydelig at kommunen selv oppfatter det slik at åpen brenning av avfall ikke lengre er noe stort problem. Vi fant imidlertid ingen dokumentasjon på at kommunen gjennomfører systematiske tilsyn på dette området, for eksempel med bedriftenes avfallshåndtering. Det kunne heller ikke legges fram noe om håndteringen av brannøvninger. Generelt fikk vi inntrykk av at henvendelser om åpen brenning av avfall primært rettes til brannvesenet og ikke til kommunen som forurensningsmyndighet. Vi gjør oppmerksom på at kommunen har anledning til å kreve inn gebyr for gjennomføring av tilsyn med næringsavfall.

7. Andre forhold

Nedlagt settefiskanlegg i Stordalen

Under befaringen i Stordalen fikk vi se et utfartsområde ved et nedlagt settefiskanlegg som over lengre tid ser ut til å ha fungert som oppsamlingsplass for avfall, i tillegg til det som er hensatt fra driften av anlegget. Kommunen har nylig mottatt en henvendelse om å følge opp denne saken. Dette er eksempel på en sak som juridisk sett kan være utfordrende å følge opp. Kommunen har vært i kontakt med grunneieren via epost og venter nå på svar før de tar stilling til videre oppfølging.

Oversiktsbilder av nedlagt settefiskanlegg i Stordalen, kilde: Norge i bilder

Forsøpling ved nedlagt settefiskanlegg i Stordalen, foto: Marit Torsvik

Kompetanse

Vi vurderer det slik at kommunen i dag har tilgjengelig den kompetansen som skal til for å kunne utøve myndighet på forsøplingsområdet. Den politiske forankringen virker også å være god, samt samhandling på tvers av ledere på ulike nivå. Det er tydelig at kommunen over lengre tid har prioritert oppfølgingen av forsøplingsaker. Vi fikk inntrykk av at de fleste sakene løses via dialog heller enn ved hjelp av de virkemidlene som finnes i forurensningsloven. Teknisk drift er også aktivt ute med å informere i media. Det finnes et tilfelle fra 2011 der større mengder av hensatte bilvrak har blitt fjernet med finansiering av skjønnsmidler fra Fylkesmannen. Begrunnelsen skal ha vært at eierne av disse villfyllingene ikke hadde økonomisk ryggrad til selv å kunne bidra med oppryddingen. I noen tilfeller er det rett og slett ikke mulig å la «forurenseren betale». Uansett vil vi oppfordre til at den «kokeboka» som finnes på miljøkommune.no i langt større grad tas i bruk i form av skriftlig dokumentasjon.

Turisme og festivaler

Vågan kommune er, i likhet med de øvrige kommunene i Lofoten, et populært reisemål for turister. Avfallsproblematikk er i den forbindelse et dagsaktuelt tema. Vågan deltar i et interkommunalt samarbeid for å finne løsninger, der Lofoten Avfallsselskap IKS er satt til å ha en koordinatorrolle. «Clean Up Lofoten» er et annet eksempel på et regionalt prosjekt der man jobber sammen om å løse de forsøplingsproblemene som oppstår lokalt, i tillegg til rydding av kystlinja for marint avfall. Dette prosjektet er etablert med støtte blant annet fra Fylkesmannen. «Rent og Pent i Vågan» er et lokalt samarbeid mellom Vågan Eiendom og Teknisk drift, blant annet om søppelhåndteringen i de fire mest besøkte friområdene i kommunen. Her engasjeres skoleelever, lag og foreninger i ryddearbeidet. «VM i skreifiske» er eksempel på et arrangement som tiltrekker seg flere tusen besøkende. Kommunen er i den forbindelse involvert i regulering av infrastruktur som trafikk, avfall og sanitære forhold. Totalt sett får vi inntrykk av at det i Vågan jobbes aktivt med å holde det rent og pent, både i byen og på utfartssteder.

Villfyllinger

Generelt virker det som om kommunen, blant annet via oppsyn av eget veinett, har god kontroll på villfyllinger. Det finnes også flere eksempler på tilfeller av dumping av avfall som har vært anmeldt av kommunen.

Avfallsbehandling

Vågan kommune er medeier i Lofoten Avfallsselskap IKS, som utfører tjenester på mottak, innsamling og behandling av avfall fra husholdninger og næringsliv. I Vågan er det etablert en egen miljøstasjon for avfall som har åpent på dagtid alle hverdager, samt en ettermiddag per uke. Avfallsbehandlingen følges opp av Fylkesmannen via tilsyn med det interkommunale selskapet og har ikke vært gjenstand for kontroll under dette tilsynsbesøket.

8. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Rundskriv T-5/98 Kommunens myndighet og plikter etter forurensningslovens pkt. 2.1

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- Delegasjonsreglement for Vågan kommune, 27.10.2014
- Administrativt delegasjonsreglement for Vågan kommune. 10.01.2006
- Årsmelding for Vågan kommune, 2016

9. Informasjon til virksomheten

Regelverk som det ble informert om:

- Miljøkommune.no, oppfølging av forsøplingssaker